

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

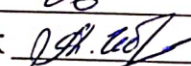
 С.Циганій

2021 року

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

на освітній ступінь «Бакалавр»
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»

Галузь знань:	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність:	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ОПІ:	«Фінанси і кредит»

Схвалено на засіданні приймальної комісії
протокол № 5 від «01» 06 2021 року
відповідальний секретар ПК А.О.Гебрич

Київ-2021

ВСТУП

Згідно з вимогами до вступу здобувачів вищої освіти за першим «бакалаврськими» рівнем вищої освіти з базовою освітою молодший спеціаліст (відповідного напрямку) здійснюються фахові вступні випробування.

Метою проведення фахових вступних випробувань є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні до Приватного «ВНЗ «УНТ» на навчання для здобуття вищої освіти за першим «бакалаврськими» рівнем зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» шляхом виявлення рівня підготовленості абітурієнтів з загальноекономічних та спеціальних дисциплін фахової (професійної) підготовки.

Для успішного засвоєння дисциплін передбачених навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти за першим «бакалаврськими» рівнем вищої освіти зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», а також для формування відповідних компетенцій абітурієнти повинні мати освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» за спорідненою спеціальністю та володіти здатністю до засвоєння знань, умінь і навичок в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та конкретно-економічних наук. Предметом фахових вступних випробувань є знання та вміння, набуті студентами при вивченні курсів з дисциплін «Гроші та кредит», «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Банківські операції» та «Страхові послуги».

За структурою вступні фахові випробування складаються з тестового завдання на 10 питань, що відбивають зміст базових курсів винесених на вступне випробування.

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ

Модуль 1. Дисципліна «Гроші та кредит»

Поява грошей як об'єктивний результат розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у творенні грошей. Сутність грошей. Гроші як форма суспільних відносин. Гроші, як гроші і гроші, як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей та їх еволюція. Вартість грошей. Купівельна спроможність грошей. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу. Функції грошей. Якісні властивості грошей.

Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні й соціальні процеси. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси.

Зміст поняття грошовий оборот. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий оборот. Грошово-розрахунковий, грошово-кредитний та грошово-фінансовий оборот.

Грошові потоки, їх класифікація та механізм їх балансування. Закон грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають.

Попит на гроші. Механізм поповнення грошей в обороті. Поняття емісії грошей. Банківський мультиплікатор. Модель пропозиції грошей. Грошовий мультиплікатор.

Сутність грошового ринку. Суб'єкти та інструменти грошового ринку.

Інституційна модель грошового ринку. Сектори прямого та опосередкованого фінансування. Банки та небанківські фінансово-кредитні структури як фінансові посередники грошового ринку. Структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок.

Попит на гроші. Суть та форми прояву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку. Вплив процентної ставки. Вплив бюджетного дефіциту на балансування заощаджень та інвестицій.

Вартість грошей. Купівельна спроможність грошей як вираз їх вартості. Номінальна та реальна ставка відсотка і співвідношення між ними. Вартість грошей і час. Вартість грошей з врахуванням факторів інфляції та ризику.

Складові фінансового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Характеристика основних інструментів ринку позичкових капіталів та ринку цінних паперів.

Поняття, призначення та елементи грошової системи. Класифікація грошових систем.

Типи, зміст та основні інструменти грошово-кредитної політики. Центральний банк та його роль у реалізації грошово-кредитної політики. Інфляція як наслідок порушень у сфері грошового обігу. Форми інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції.

Грошові реформи як інструмент стабілізації грошового обігу. Види грошових реформ та способи їх класифікації.

Система безготівкових розрахунків. Принципи організації безготівкових розрахунків. Способи та форми безготівкових розрахунків. Порядок здійснення розрахунків за допомогою: платіжних доручень, платіжних вимог-доручень, чеків, акредитивів, векселів і платіжних вимог.

Регулювання готівкового обігу як складова частина грошової системи.

Кредит як економічна категорія і юридичне поняття. Сутність та функції кредиту. Теорії кредиту. Принципи кредитування. Класифікація кредиту. Форми та види кредиту. Характеристика фінансового, товарного кредиту та кредиту під цінні папери.

Природа позичкового відсотка. Відсоток як ціна капіталу та як плата за втрату ліквідності. Види відсотка. Облікова ставка відсотка як інструмент регулювання стану фінансового ринку. Призначення державного, банківського, комерційного та споживчого кредиту.

Структура кредитної системи. Функції кредитної системи. Поняття банківської та парабанківської системи.

Виникнення банків та їх економічна сутність. Одно- та дворівневі банківські системи. Центральний банк та його роль в економіці. Функції Центрального банку та його повноваження.

Сутність, походження та види комерційних банків. Склад парабанківської системи. Характеристика, функції та види спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

Призначення комерційних банків в умовах ринкових відносин. Активні та пасивні операції банків. Розрахунково-касове обслуговування та операції банків з векселями. Кредитні послуги банків. Система та механізм банківського кредитування. Функції та види банківського кредиту. Характеристика депозитних, депозитарних, інвестиційних, консультаційних та інших послуг банків.

Поняття валютної системи. Види валютних систем. Складові елементи валютних систем. Сучасна світова валютна система і її інститути. Міжнародні ліквідні ресурси. Розвиток міжнародної та європейської валютної системи. Поняття валюти та валютного курсу. Функції валютного курсу. Види та конвертованість валюти.

Валютний ринок. Поняття та види валютних операцій. Валютні ризики. Валютне регулювання і валютний контроль. Механізми регулювання валютного курсу. Платіжний баланс.

Рекомендовані джерела [4; 5; 7; 19; 27-30; 34-36; 40; 44]

Модуль 2. Дисципліна «Фінанси»

Економічна сутність категорії фінансів. Гроші – матеріальна основа фінансів. Валовий внутрішній продукт (ВВП) як джерело формування фінансів. Формування грошових фондів держави, суб'єктів господарювання і населення в процесі розподілу ВВП. Розподільна і контрольна функції фінансів.

Фінансова система як сукупність ланок економічних відносин. Функції фінансової системи. Інфраструктура фінансової системи. Елементи фінансової системи: фінанси держави, фінанси підприємств, фінанси населення, бюджетна система, грошово-кредитна система, валютний ринок, фондовий ринок, страховий ринок. Фінансовий механізм та його інструменти.

Визначення, цілі та зміст фінансової політики держави. Види фінансової політики держави. Внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на фінансову політику держави. Значення фінансового контролю в реалізації фінансової політики та фінансових планів. Фінансовий контроль як елемент управління державними фінансами всіх рівнів і фінансами суб'єктів господарювання. Система і принципи фінансового контролю в країнах з розвинутою ринковою економікою. Форми фінансового контролю. Методи фінансового контролю.

Поняття та роль державних фінансів. Склад державних фінансів України. Система управління державними фінансами. Об'єкти, суб'єкти, функції управління. Фінансові показники, які характеризують стан державних фінансів. Джерела формування державних фінансів: податкові та неподаткові. Принципи формування та використання державних фінансів.

Призначення та функції місцевих фінансів. Поняття бюджетних повноважень. Склад місцевих фінансів за рівнями. Бюджетний кодекс про склад доходів та витрат місцевих бюджетів. Власні та регульовані (закріплені) доходи. Міжбюджетні відносини. Види міжбюджетних трансфертів. Фінанси комунальних підприємств.

Бюджетна система та бюджетний устрій України. Сутність бюджету як економічної та юридичної категорії та фінансового плану. Розподільна, регулююча та контрольна функції бюджету. Поняття доходів та витрат бюджету. Бюджетний процес. Склад та характеристика частин бюджетного процесу. Доходи державного бюджету та методи їх формування. Видатки державного бюджету, їх класифікація. Поточні видатки та видатки розвитку. Захищені статті бюджету. Поняття та види бюджетного дефіциту. Способи фінансування бюджетного дефіциту та наслідки їх використання.

Призначення державних позабюджетних фондів. Джерела формування державних позабюджетних фондів та їх діяльність на фінансовому ринку.

Податки як джерело формування бюджету і державних позабюджетних фондів. Податкова система України : основи побудови, законодавча основа. Принципи оподаткування. Сутність і види податків. Прямі та непрямі податки. Загальнодержавні та місцеві податки та збори. Податковий кодекс України. Розподіл податків між ланками фінансової системи. Характеристика основних податків, що сплачуються підприємствами.

Державний кредит як економічна категорія і джерело фінансових ресурсів. Держава як позичальник, кредитор і гарант. Класифікація державного кредиту. Вплив державних запозичень на стан економіки. Виникнення і види державного боргу. Поняття обслуговування державного боргу. Показники навантаження державного боргу на економіку. Емісійний і неемісійний способи покриття державного боргу. Внутрішні та зовнішні джерела покриття державного боргу. Зовнішній та внутрішній державний борг. Методи управління державним боргом.

Поняття, сутність та функції фінансів підприємств. Фінансові відносини підприємств. Поняття фінансових ресурсів підприємств, їх класифікація. Внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів підприємств. Зміст та організація фінансової роботи на підприємстві.

Поняття власного капіталу. Статутний, пайовий, додатковий та резервний капітали. Джерела формування власного капіталу. Боргові

зобов'язання підприємства як джерело формування фінансових ресурсів. Класифікація зобов'язань підприємства. Кредитоспроможність підприємства.

Принципи формування активів підприємства. Економічна сутність та класифікація оборотних активів і оборотних коштів. Аналіз стану та ефективності використання оборотних коштів. Джерела формування оборотних коштів. Знос та амортизація основних засобів та методи їх відтворення. Джерела фінансування капітальних вкладень.

Класифікація грошових надходжень підприємства. Класифікація доходів. Виторг від реалізації продукції, її розподіл та планування. Напрями використання грошових коштів. Рух коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Прибуток як економічна категорія та економічний показник. Види прибутку. Показники рентабельності.

Завдання фінансового планування на підприємстві. Види фінансових планів та їх зміст. Поточне фінансування планування. Оперативне фінансове планування. Призначення бізнес-планування. Бюджетування як окрема технологія планування. Фінансовий аналіз на підприємстві, його характеристика. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу. Оцінка фінансового стану підприємства. Ознаки та чинники банкрутства. Механізм фінансової санації.

Фінанси населення. Джерела формування фінансів домашніх господарств. Структура витрат населення за напрямками споживання. Поняття мінімальних соціально-значущих потреб, що фінансуються бюджетним коштом. Економічна сутність і зміст соціальних державних гарантій. Напрямки та принципи соціального захисту населення. Джерела фінансування соціальних гарантій населенню.

Економічна сутність і призначення фінансового ринку. Структура фінансового ринку за ознакою довгостроковості капіталу: грошовий ринок і ринок капіталів. Структура фінансового ринку за видами фінансових ресурсів. Інфраструктура фінансового ринку. Фінансові інститути на ринку

фінансових послуг: види, функції, способи мобілізації капіталу. Державне регулювання ринку фінансових послуг.

Структура грошово-кредитного ринку: ринок грошових коштів, короткострокових фінансових активів і валютних ресурсів. Грошові потоки кредитного ринку. Кредитна система: форми та методи кредитування, фінансові інститути. Види кредитів. Банківсько-кредитна система України: елементи, законодавча основа. Роль НБУ в банківській системі України. Формування ресурсів комерційного банку. Розміщення ресурсів комерційного банку. Активні та пасивні операції комерційного банку.

Функції фондового ринку. Фінансові інструменти ринку цінних паперів. Інструменти власності та інструменти позики. Структура ринку цінних паперів: організований і неорганізований ринки. Інфраструктура фондового ринку. Фондова біржа. Електронна форма організації торгівлі цінними паперами (позабіржові системи торгів). Учасники ринку цінних паперів.

Економічна сутність і значення страхування. Державні страхові фонди. Поняття колективної відповідальності у страхуванні. Учасники страхового ринку. Галузі, форми та види страхування. Перестраховання. Формування фінансів страхових організацій: власний і залучений капітал. Формування і використання страхових резервів. Тарифна політика. Інвестиційна діяльність страхувальника. Державне регулювання страхової діяльності.

Роль фінансів в розвитку міжнародних зв'язків і світової торгівлі. Фактори, що впливають на міжнародні фінансові потоки. Грошові потоки в міжнародних фінансових відносинах. Поняття валюти, валютний курс. Довгостроковий та поточний валютний курс. Види конвертованості валют. Режим валютного курсу. Регулювання валютного курсу. Валютні обмеження. Світова валютна система. Валютна система України. Платіжний баланс країни: структура, методи регулювання.

Національні, регіональні та світовий фінансовий ринок. Світовий валютний ринок, міжнародний ринок банківських кредитів, міжнародний ринок цінних паперів. Інструменти міжнародного фінансового ринку.

Фінансові інститути на міжнародному фінансовому ринку та їх функції.
Фінансові інститути ООН. Світовий банк, регіональні фінансові інститути.

Рекомендовані джерела [1-7; 18; 39; 56; 62-64; 66; 69-71]

Модуль 3. «Фінанси підприємств»

Фінанси підприємств як складова фінансової системи. Групи фінансових відносин, що відносяться до фінансів підприємств.

Сутність та загальна характеристика етапів фінансової роботи на підприємстві. Зміст і основні завдання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Колообіг капіталу. Види капіталу. Складові фінансових ресурсів (капіталу) підприємства. Формування власного капіталу. Прирівняний до власного капітал. Порядок і джерела формування статутного фонду в залежності від організаційно-правової форми підприємства і форми власності. Джерела формування залученого капіталу (зобов'язань).

Грошовий обіг на підприємстві. Сутність грошових розрахунків в господарській діяльності підприємств.

Готівкові розрахунки на підприємстві. Проведення касових операцій. Касова дисципліна.

Порядок організації безготівкових розрахунків із застосуванням платіжних доручень, вимог-доручень, розрахункових чеків. Акредитив. Примусове списання грошових коштів. Вексельна форма розрахунків. Порядок відкриття рахунків в установах банків. Розрахунково-платіжна дисципліна на підприємстві.

Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Аналіз руху грошових коштів за видами звичайної діяльності підприємства та від надзвичайних подій. Визначення чистого руху грошових коштів за звітний період в цілому по підприємству та за видами звичайної діяльності.

План грошових надходжень та видатків підприємства(оперативний фінансовий план), його зміст та значення.

Формування грошових надходжень від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та надходжень від іншої операційної діяльності. Грошові надходження від інвестиційної та фінансової діяльності.

Формування грошових надходжень від спільної діяльності, інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства, операцій на фінансовому ринку.

Формування грошових надходжень і доходів підприємства за видами діяльності, реалізація принципів нарахування, касового виконання і відповідності.

Грошові видатки підприємства за видами діяльності. Взаємозв'язок грошових видатків та витрат діяльності підприємства.

Дохід та чистий дохід (виторг) від реалізації продукції, робіт, послуг. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг). Склад виробничої собівартості продукції. Прямі матеріальні витрати. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Загальновиробничі витрати. Амортизаційні витрати. Постійні та змінні загально виробничі витрати.

Доходи та витрати від іншої операційної діяльності (крім реалізації продукції). Адміністративні витрати та витрати на збут.

Фінансовий результат: прибуток (збиток) від операційної діяльності.

Формування прибутку від інвестиційно-фінансової діяльності та надзвичайних подій.

Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування та після оподаткування. Чистий прибуток.

Поняття прибутковості та рентабельності продукції (робіт, послуг), підприємства. Показники прибутковості та рентабельності підприємства, власного капіталу, реалізації продукції та методи їх розрахунку.

Розподіл чистого прибутку за напрямками використання. Самофінансування. Формування резервного фонду. Поповнення статутного фонду. Дивідендна політика підприємства. Контроль фінансової служби підприємства за формуванням показників прибутку та рентабельності.

Класифікація податків. Податкова система України: загальнодержавні

податки та інші обов'язкові платежі; місцеві податки, збори та інші обов'язкові платежі. Загальні стратегічні цілі оподаткування підприємств.

Види прямого оподаткування і його роль у системі фінансового регулювання (особисті податки, реальні податки).

Види непрямих податків, їхні переваги та недоліки.

Місцеві податки та збори.

Оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Порядок переходу та сплати.

База та ставки оподаткування – переваги та недоліки застосування.

Вплив прямих та непрямих податків на фінансові результати діяльності підприємства.

Сутність, склад і структура оборотних коштів. Розміщення оборотного капіталу. Принципи організації оборотних коштів. Класифікація оборотних коштів. Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах. Розрахунок нормативу оборотних коштів за економічним (аналітичним) методом.

Шляхи формування та поповнення оборотних коштів. Шляхи прискорення обертання оборотних коштів.

Сутність кредитів. Розрахунок потреби в кредитних коштах. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам.

Види банківських кредитів та їх характеристика. Умови та порядок банківського кредитування, кредитна угода, її складові. Проценти за кредит. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Фінансування витрат підприємства при сплаті процентів за кредит.

Небанківське комерційне кредитування підприємств. Роль векселя в комерційному кредитуванні. Лізингове кредитування підприємств: сутність, об'єкти та суб'єкти. Державне кредитування підприємств.

Функції та структура основних засобів підприємства. Класифікація основних виробничих засобів. Технічна озброєність підприємств. Активна

і пасивна частина основних фондів та їх ознаки. Знос та амортизація основних засобів.

Первинна, відновна й залишкова вартість основних засобів. Балансова вартість основних засобів. Джерела формування основних засобів.

Класифікація нематеріальних активів за ознаками. Амортизація нематеріальних активів.

Амортизаційний фонд у відтворенні основних засобів. Розрахунок амортизаційних відрахувань. Норми амортизації. Методи амортизації.

Розрахунок показників руху основних фондів. Показники ефективності використання основних засобів. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок їх фінансування.

Сутність інвестування. Реальні та фінансові інвестиції. Зміна вартості грошей в часі. Врахування зміни вартості грошей в часі під час оцінки інвестиційних проектів. Процедура дисконтування. Термін окупності та життєвий цикл проекту

Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Визначення теперішньої та майбутньої вартості проекту. Використання показників внутрішня норма прибутку та індекс рентабельності проекту.

Основні принципи та послідовність аналізу та оцінювання фінансового стану підприємства. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства та етапи його здійснення. Баланс підприємства та його складові.

Аналіз фінансового стану підприємства. Показники оцінки майнового стану. Оцінка ліквідності та платоспроможності. Оцінка фінансової стійкості. Оцінка ділової активності. Оцінка прибутковості, рентабельності. Оцінка вірогідності банкрутства підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Фінансова стратегія підприємства. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його

складання. План доходів і витрат грошових коштів. Оперативний фінансовий план. Платіжний календар та його складові. Зміст та значення бізнес-плану. Вимоги до оформлення бізнес-плану, його структури та змісту.

Фінансова криза на підприємстві, фактори, які її викликають. Економічна сутність санації підприємства. Випадки прийняття рішення про фінансову санацію підприємств. План санації. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства.

Рекомендовані джерела [3; 7; 15; 16; 32; 47-49; 54; 65; 68]

Модуль 4. «Банківські операції»

Комерційні банки, як специфічний суб'єкт господарювання. Види банків, їх операції. Принципи організації роботи банку. Ліцензування банківської діяльності. Організаційна структура та управління комерційного банку.

Економічна характеристика ресурсів банку. Склад, структура ресурсів банку. Особливості формування власних банківських коштів. Принципи формування власного капіталу та його значення. Вклади і депозити як важливе джерело банківських ресурсів. Запозичені кошти комерційного банку.

Принципи організації платіжної системи, готівкових та безготівкових розрахунків. Способи, види та форми безготівкових розрахунків. Міжбанківські розрахунки та їх забезпечення. Принципи та структура СЕП. Платіжні картки, призначення та види. Організація готівкових розрахунків суб'єктів господарювання.

Економічна сутність та функції векселів. Різновиди векселів, особливості їх дії та обігу. Чинні види векселів, економічні форми векселів. Механізм функціонування векселів в Україні. Видача і передача векселів. Реквізити та приналежність векселів. Ознаки та сфера обігу простого та

переказного векселів. Операції банку з векселями: інкасування, індосамент, аваль, акцепт, інкасо, зберігання, доміляція та ін.

Характеристика кредитних операцій комерційних банків. Принципи кредитування та кредитної політики. Форми кредитування: споживчий, банківський кредит, лізинг, іпотека, комерційний, міжбанківський кредит, бланковий, консорціумний. Етапи процесу кредитування. Форми забезпечення кредитів. Заходи мінімізації втрат від кредитного ризику.

Поняття та сутність цінних паперів. Ринок цінних паперів, його учасники. Поняття операцій банку з цінним паперами. Сутність і основні напрями емісійної роботи банку. Етапи емісійної діяльності. Порядок розміщення акцій та облігацій на ринку, варіанти їх продажу. Використання депозитних і ощадних сертифікатів. Напрямки інвестиційних операцій банків з цінними паперами: визначення цілей, горизонту і форми інвестицій; інвестиційний аналіз. Види цінних паперів у портфелі банку.

Економічна сутність банківських інвестицій. Валові та чисті інвестиції. Фактори обсягу інвестицій, класифікація. Форми регулювання інвестиційної діяльності. Капітальні вкладення, принципи та методи їх фінансування.

Зміст валютних операцій. Види валютних операцій та їх ліцензування. Операції банку на міжбанківському валютному ринку. Класифікація валютних угод: овернайт, спот, форвард, своп.

Ознаки банківських послуг, їх види. Договори для їхнього оформлення. Сутність нетрадиційних банківських операцій та послуг.

Лізинг: об'єкти та суб'єкти лізингу. Відмінності гарантії від поруки, її сутність. Зміст консультаційних та інформаційних послуг. Трастові послуги: сутність, суб'єкти та види. Поняття факторингу і форфейтингу. Операції з банківськими металами.

Фінансова стійкість банків, її значення та умови макроекономічної системи. Вимоги щодо мінімального розміру капіталу банку, нормативи банку щодо капіталу, ризику, інвестування, розпорядження, валютною

позицією, нормативи обов'язкового резервування коштів банківською системою.

Рекомендовані джерела [4; 5; 9-14; 21-23; 37; 38; 43; 45; 50-53; 55; 72]

Модуль 5. «Страхові послуги»

Зміст та сутність страхових послуг: характеристики, властивості, класифікація страхових послуг та складові здійснення страхової угоди. Основні процедури при укладанні, виконанні та припиненні договору страхування. Вимоги чинного законодавства до процесу надання страхових послуг. Основні положення по наданню страхових послуг при здійсненні особистого страхування, з урахуванням особливостей його держаного регулювання в Україні: страхування життя та пенсій, страхування від нещасних випадків, медичне страхування.

Послуги страхування підприємницьких ризиків: страхування ризиків майна підприємств, втрати доходу (прибутку), відповідальності у зв'язку нанесенням шкоди споживачам, довкіллю та персоналу. Послуги сільськогосподарського страхування – страхування врожаїв та сільськогосподарських тварин. Послуги страхування технічних ризиків – послуги страхування будівництва та різних видів техніки. Послуги страхування кредитних і фінансових ризиків. Послуги транспортного страхування: автотранспортне страхування, морське страхування та авіаційне страхування. Страхування майна і відповідальності громадян – послуги страхування ризиків функціонування домогосподарств та безпосередньо ризиків діяльності громадян, зокрема пов'язаних з їх професійною діяльністю.

Рекомендовані джерела [6; 8; 17; 20; 24-26; 31; 33; 42; 57-61; 73]

СТРУКТУРА ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Вступне випробування проводиться письмово у вигляді тесту закритого типу. Тестове вступне випробування складається з 10 завдань, кожне з яких оцінюється у 20 балів за правильну відповідь. Таким чином, за правильні відповіді на всі питання абітурієнт може отримати максимальну кількість – 200 балів. Час виконання завдань – 30 хвилин.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Оцінювання тестових вступних випробувань абітурієнтів проводиться за 200 - бальною шкалою.

Кожний варіант тестового вступного випробування складається з 10 завдань.

Максимальна можлива сума набраних балів 200.

Мінімальна кількість балів для участі в конкурсному відборі становить 100 балів.

Нормативи оцінювання

Кількість вірних відповідей	Оцінка (кількість балів)
1-4	До 100
5	100
6	120
7	140
8	160
9	180
10	200

Приклад тестового завдання

ВАРІАНТ 1

1. Якщо фактична маса грошей в обороті (К_ф) перевищує необхідну для обороту (К_н), то матимуть місце такі явища:

- а) нестача купівельної спроможності;
- б) грошовий попит відповідає товарній пропозиції;
- в) надлишок купівельної спроможності.

2. В страховому праві страховий продукт – це:

- а) страховий поліс,
- б) процес укладання договору страхування;
- в) комплекс цивільно-правових відносин по захисту майнових інтересів страхувальників згідно договору страхування в разі настання страхових випадків;
- г) боргове зобов'язання страховика;
- д) виплата страхового відшкодування.

3. Процес поступового перенесення вартості основного капіталу на новостворену продукцію в процесі його зношування, це:

- а) амортизація;
- б) виробництво;
- в) прибуток;
- г) рентабельність.

4. Різниця залишків коштів в іноземних валютах, які формують кількісно незбіжні зобов'язання (пасивів) і вимог (активів) для учасників валютного ринку – це:

- а) відкрита валютна позиція;
- б) валютна позиція;
- в) коротка відкрита валютна позиція;
- г) довга валютна позиція.

5. До фінансових інвестицій належать:

- а) інвестиції в нове будівництво;
- б) інвестиції в цінні папери;
- в) інвестиції в технічне переозброєння підприємства;

г) інвестиції в реконструкцію та модернізацію підприємства.

6. Резерви під активні операції банку включають:

- а) резерви під кредитні операції;
- б) резерви під знецінення основних засобів;
- в) резерви за операціями з цінними паперами;
- г) резерви під кредиторську заборгованість;
- д) резерви під дебіторську заборгованість;
- е) обов'язкове резервування за депозитами;
- ж) правильними є відповіді А, Б і Д;
- з) правильними є відповіді А, В і Д;
- і) правильними є відповіді А, В, Д і Е.

7. Банк відкриває вкладникові за договором

банківського вкладу такий рахунок:

- а) поточний;
- б) депозитний;
- в) ощадний;
- г) розрахунковий.

8. До оборотного капіталу підприємства відносять:

- а) споруди і устаткування;
- б) будівлі;
- в) сировину, матеріали та гроші;
- г) автотранспорт.

9. Виручка від продажу 20 одиниць продукції дорівнює 1000 грн. Витрати на виробництво дорівнюють 400 грн. Яким буде прибуток?

- а) 200 грн.;
- б) 400 грн.;
- в) 600 грн.;
- г) 800 грн.

10. Якщо надходження до держбюджету перевищують видатки, то має місце :

- а) дефіцитний бюджет;
- б) збалансований бюджет ;
- в) профіцитний бюджет;
- г) консолідований бюджет.

Список рекомендованих джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 5060-VI від 05.07.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/господарський%20кодекс>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змін., і доповн.). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
5. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV (зі змін., і доповн.). [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
6. Про страхування: Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.
7. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3480-15>.
8. Алексєєв І. В., Кондрат І. Ю., Ярошевич Н. Б. Страхові послуги: Навч. посіб. - Л.: Львівська політехніка, 2006. - 204 с.
9. Банківська система: навчальний посібник/ С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська; ред. С. А. Кузнецова. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 400 с.
10. Банківська система: підручник/ Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України; ред. С. К. Реверчук. - Львів: Магнолія 2006, 2013. - 400 с.

- 11.Банківська система: підручник / [М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 556 с.
- 12.Банківські операції: навч. посіб./ [Ковальчук К. Ф., Вишнякова І. В., Савчук Л. М. та ін.]. - К.: ЦУЛ, 2013. - 162 с.
- 13.Банківські операції: підруч./ [За ред. О. В. Дзюблюка]. - 2-ге вид., випр. і доп. - Тернопіль: Терно-граф, 2013. - 688 с.
- 14.Банківські операції: Підручник/ [Мороз А.М.,Савлук М.І., Пуховкіна М.Ф.та ін]. - 4-тє вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2009. – 608 с.
- 15.Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб./ [Бердар М. М.]. - К.: ЦУЛ, 2010. - 352 с.
- 16.Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
- 17.Бігдаш В. Д. Страхування: Навч.посіб. - 2-ге вид., стереотип. - К.: МАУП, 2007. – 448 с.
- 18.Венгер В. В.Фінанси: [навч. посіб.] / Венгер В. В. - К.: ЦУЛ, 2009. - 432 с.
- 19.Вовчак О. Д., Бучко І. Є., Костак З.Р. Гроші та кредит: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2012. - 424 с.
- 20.Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхові послуги: навч. посіб. - Львів: Компакт-ЛВ, 2007. - 656 с.
- 21.Васюренко О.В. Банківський нагляд: підруч./ О.В.Васюренко, О.М.Сидоренко.- К.: Знання, 2011.- 502 с.
- 22.Вюренко О.В. Банківські операції: Навч. посіб./ [Васюренко О. В.]. - 6-те вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 318 с.
- 23.Галушка Є. О. Банківські операції: навч. посібник/ [Галушка Є. О.]. - Чернівці: Наші книги, 2009. - 336 с.
- 24.Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. / О.О.Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.

- 25.Говорушко Т.А. Страхові послуги : підручник / Т.А.Говорушко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 376 с.
- 26.Горбач Л.М., Страхування: навч. посіб./ Л.М.Горбач, Б.Каун О.– К.:Кондор, 2010. – 520 с.
- 27.Гроші і кредит: Підручник / О.М. Колодізев, В.Ф. Колесніченко. – К. : Знання, 2010. – 615 с.
- 28.Гроші та кредит: Навч. посіб. / С.М. Колотуха, С.А. Власюк. – К.: Знання, 2012. – 495 с.
- 29.Гроші та кредит: підруч./ [За ред. С. К. Реверчука]. - К.: Знання, 2011. - 382 с.
- 30.Гроші та кредит: Підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука.– К.: КНЕУ, 2007. – 602 с.
- 31.Дема Д. І., Віленчук О. М., Дем'янюк І. В. Страхові послуги: навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: Алерта, 2013. - 526 с.
- 32.Економіка та фінанси підприємств : підручник / І. М. Петрович, Л.М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів, 2014. – 408 с.
- 33.Жилякова О. В. Страхові послуги: навч. посіб. / О. В. Жилякова, І. Л. Шевчук. – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. – 184 с.
- 34.Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика : навч. посібник / Д. І. Коваленко. – К.: ЦУЛ , 2010. – 344 с.
- 35.Коваленко Д.І. Фінанси, гроші і кредит: теорія і практика [текст]: навч. посіб./ Д.І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: ЦУЛ, 2013 – 578 с.
- 36.Колотуха С. М., Власюк С. А. Гроші та кредит: навч. посіб. - К.: Знання, 2012. - 495 с.
- 37.Копилюк О. І., Музичка О. М. Банківські операції: навч. посіб. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: ЦУЛ, 2012. - 536 с.
- 38.Кравченко В. П. Банківські операції [Текст] : [навч. посібн.] / Кіровогр. нац. техн. ун-т ; [уклад.] : В. П. Кравченко, Л. М. Фільштейн. – Кіровоград : РВЛ КНТУ, 2012. – 334 с.

- 39.Кремень О. І., Кремень В. М. Фінанси: [навч. посіб.] / О. І. Кремень, В. М. Кремень. - К.: ЦУЛ, 2018. - 416 с.
- 40.Круш П. В. Гроші та кредит : навч. посібник / П. В. Круш, В. Б. Алексєєв. – К. : ЦУЛ, 2010. – 216 с.
- 41.Кузнецова С. А., Болгар Т. М., Пестовська З. С. Банківська система: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2014. - 400 с.
- 42.Кузьмін О. Є., Завербний А. С., Івашук Н. Л. Міжнародні страхові послуги: теоретико-прикладні засади: навч. посіб. - Львів: Львівська політехніка, 2009. - 200 с.
- 43.Левандівський О.Т. Банківські операції [Текст] : навч. посібн. /О. Т. Левандівський, П. Е. Деметер. – К. : Знання, 2012. – 463 с.
- 44.Левченко Л. В. Гроші та кредит: навч. посіб./ [Левченко Л. В.]. - К.: ЦУЛ, 2011. - 224 с.
- 45.Михайловська І. М., Олійник А. В. Банківські операції. Кредитно-модульний курс: навч. посіб. - Л.: Магнолія 2006, 2016. - 646 с.
- 46.Міжнародні фінанси: [навч. посіб.] [За ред. М. І. Макаренка, І. І. Д'яконої. - К.: ЦУЛ, 2013. - 548 с.
- 47.Непочатенко О. О. Фінанси підприємств: навч. посіб./ [Непочатенко О. О.]. - К.: ЦУЛ, 2011. - 328 с.
- 48.Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: підруч. - К.: ЦУЛ, 2013. - 504 с.
- 49.Онисько С. М., Марич П. М. Фінанси підприємств: підручник. - 2-ге вид., випр. і доп. - Львів: Магнолія, 2010. - 367 с.
- 50.Прасолова С. П., Вовченко О. С. Банківські операції: навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2013. - 568 с.
- 51.Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. – М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
- 52.Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.

- 53.Скоморович І. Г. Банківські операції: навч. посіб. - Львів: Магнолія 2006, 2015. - 482 с.
- 54.Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: підруч./ [Слав'юк Р. А.]. - К.: УБС НБУ: Знання, 2010. - 550 с.
- 55.Снігурська Л. П. Банківські операції і послуги: Навч. посіб. - К.: МАУП, 2006. - 456 с.
- 56.Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси: [навч. посіб.] / О. Я.Стойко, Д.І. Дема. - К.: Алерта, 2014. - 432 с.
- 57.Страхові послуги: підруч./ [ред. Осадець С. С., Артюх Т. М.]. - К.: КНЕУ, 2007. - 464 с.
- 58.Страхування: опорний конспект (укр. та рос. мовами) / [Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Шолойко А.С., Моташко Т.П. та ін.]; за наук. ред. проф. Р.В. Пікус. – К.: Логос, 2015. – 275 с.
- 59.Страхування: підруч./ [Ред. Базилевич В. Д.]. - К.: Знання, 2008. - 1019 с.
- 60.Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. – Х.: Бурун Книга, 2004. – 376 с.
- 61.Супрун А. А., Зайвенко Т. О. Страхові послуги: навч. посіб. - Львів: Магнолія 2006, 2010. - 248 с.
- 62.Теорія фінансів: [підруч.]/ За ред. проф. Федосова В. М., Юрія С. І. - К.: ЦУЛ, 2010. - 576 с.
- 63.Фінанси: навчальний посібник [Електронний ресурс] / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 330 с.
- 64.Фінанси. Підручник / [І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.]; за ред. І.О. Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2017. – 728 с.

65. Фінанси підприємств : [навч. посібн.] / Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В.. – 2-ге вид., розшир. та допов. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.
66. Финансы (теоретические основы): [учеб.]/ [М. В. Гридчина, В. Б. Захожай. Л. Л. Осипчук и др. - К.: Персонал, 2010. - 336 с.
67. Фінанси для фінансистів: підруч./ [За заг. ред. Т. А. Говорушко]. - К.: ЦУЛ, 2013. - 612 с.
68. Фінанси підприємств/ Ред. А.М. Поддєрьогін. - Підручник 7-ме вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2008. - 552 с.
69. Фінанси: [навч. посіб.] / Бечко П. К., Тулуш Л. Д., Бечко П. М. та ін. - Л.: Новий Світ - 2000, 2011. - 345 с.
70. Фінанси: [навч. посіб.] / В.І. Оспіщев, Л.І. Лачкова, О.П. Близнюк та ін; за ред. В.І. Оспіщева. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 366 с.
71. Фінанси: [навч. посіб.] / Ред. Меглаперідзе А. С. - К.: ЦУЛ, 2013. - 420 с.
72. Швайка М. А. Банківська система України: проблеми становлення і удосконалення/ [Швайка М. А.]. - К.: Київський міжнародний університет, 2010. - 760 с.
73. Яворська Т. В. Страхові послуги: навч. посіб./ Яворська Т. В. - К.: Знання, 2008. - 350 с.